

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אופיר כץ

2812/25/פ

הצעת חוק הספרייה הלאומית (תיקון – הגברת הפיקוח הציבורי בספרייה הלאומית), התשפ"ג–2023

1. הוספת סעיף 7א בחוק הספרייה הלאומית, התשס"ח–2007¹ (להלן – החוק העיקרי), אחרי סעיף 7 יבוא :
- "שינוי תקנון 7א. על אף האמור בסעיף 7, ומבלי לגרוע מהוראות כל דין החלות על שינוי תקנון הספרייה הלאומית, לכל שינוי בתקנון דרוש אישור בעלי המניות המחזיקים במניות החברה; לעניין זה – המדינה תיוצג בידי השר".
2. בסעיף 9 לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א) –
- (א) במקום פסקה (1) יבוא :
- "(1) החזקה במניות החברה תקנה זכות למנות דירקטור וזכות הצבעה לעניין ההון הרשום של החברה אך לא תקנה זכות הצבעה באסיפה הכללית;" ;
- (ב) בפסקה (2), במקום הקטע החל במילים "ובכלל זה" עד המילים "האסיפה הכללית" יבוא "אך היא לא תמנה את דירקטוריון החברה ולא תהיה האסיפה הכללית;" ;
- (ג) בפסקה (3), אחרי המילים "לפי חוק החברות" יבוא "למעט זכויות אשר הוקנו לגורמים אחרים לפי הוראות חוק זה;" ;

¹ ס"ח התשס"ח, עמ' 50.

(2) בסעיף קטן (ב), לפני "זכויות אלה בלבד" יבוא "או למחזיקים במניות החברה".

3. תיקון סעיף 19 בסעיף 19 לחוק העיקרי –

(1) במקום הרישה של סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) דירקטוריון החברה יתמנה על ידי בעלי המניות המחזיקים במניות החברה על פי חלקם היחסי בהון הרשום; לעניין זה, השר ייצג את המדינה; הדירקטוריון יהיה בן 11 חברים לפחות ולא יותר מ-15 חברים, כמפורט להלן:"

(2) בסעיף קטן (א)(1), בסופו יבוא "כל עוד האוניברסיטה העברית בירושלים היא בעלת מניות בחברה, יתמנו שלושת אנשי הסגל האקדמי של האוניברסיטה העברית בירושלים על ידי הגורם אותו הסמיכה האוניברסיטה למנותם כאמור ושלושה אנשי סגל אקדמי נוספים ימונו על ידי המדינה ויראו בכך כהשלמת המינוי המגיע לאוניברסיטה העברית בדירקטוריון החברה על פי חלקה היחסי בהון הרשום";

(3) בסעיף קטן (ב), במקום הסיפה החל במילים "החליטה הוועדה" יבוא "החליטה הוועדה לבדיקת מינויים שלא להמליץ על מועמד מפאת אי-כשירותו, לא יראו בכך פגם בכשירותו של המועמד או בהליך המינוי כל עוד אושר המינוי בידי הממשלה."

(4) בסעיף קטן (ג), במקום "האסיפה הכללית" יבוא "השר".

4. תיקון סעיף 20 בסעיף 20 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:

"(ג) המועצה לא תמנה בעלי תפקידים לפי סעיף זה אף אם נבצר מהדירקטוריון לעשות כן".

5. תחילה (א) תחילתו של חוק זה עם פרסומו ברשומות (להלן – יום התחילה).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), תחילתו של סעיף 7א כנוסחו בסעיף 1 לחוק זה מיום 1 בינואר 2023 (ח' בטבת התשפ"ג).

6. הוראת מעבר שלושים ימים לאחר יום התחילה, תסתיים כהונת הדירקטוריון שכיהן בחברה ערב יום התחילה, וימונה לחברה דירקטוריון חדש לפי הוראות החוק.

ד ב ר י ה ס ב ר

הספרייה הלאומית של ישראל נוסדה על פי חוק במטרה לאסוף, לשמר, לטפח ולהנחיל את אוצרות הידע, המורשת והתרבות בכלל, בדגש על ארץ ישראל, מדינת ישראל והעם היהודי במיוחד.

בתוך כך, כגוף חשוב האמון על שמירת וטיפוח מורשתו של עם ישראל בארצו, זוכה הספרייה למימון נרחב מתקציב המדינה כמקובל בספריות לאומיות בעולם.

הספרייה הלאומית נתונה לפיקוח מבקר המדינה בדומה לגופים אחרים הנתמכים על ידי המדינה, ואולם, מוצע להגביר את הפיקוח על פעילות הספרייה הציבורית הזוכה למימון נרחב מכספי המדינה. בין היתר, לאחרונה נפגע אמון הציבור בספרייה עת פורסמו מספר תחקירים על המתרחש בה ועל אופן המינויים בה.

לנוכח האמור, מטרת הצעת חוק זו לחזק את אמון הציבור בספרייה הלאומית על ידי הגברת הפיקוח הציבורי עליה וחיזוק שליטת המדינה במינויים לדירקטוריון של הספרייה הלאומית. בין היתר, מוצע כי כל שינוי בתקנון החברה החל מיום 1.1.2023 יאושר בידי בעלי מניות החברה, שהם המדינה, האוניברסיטה העברית ומוסדות ממלכתיים אחרים שהמדינה והאוניברסיטה העברית הסכימו עליהם. כמו כן מוצע כי בעלי המניות בחברה הם שימנו את דירקטוריון החברה, יחד עם שמירה על אופן מינויה הקודם של מועצת הספרייה הלאומית המשמשת כאסיפה הכללית. בענין זה מוצע כי הדירקטוריון המכהן יסיים את תפקידו בתוך 30 ימים ממועד תיקון החוק וכי ימונה דירקטוריון חדש בהתאם להוראות החוק המתוקן. עוד מוצע כי אף אם הוועדה לבדיקת מינויים החליטה לא להמליץ על מועמד בשל אי כשירות לא יראו בכך פגם בכשירותו אם הממשלה אישרה את המינוי.

בנוסף, מבהיר חוק זה את סמכותן של המדינה והאוניברסיטה העברית, כמחזיקות במניות הספרייה, לעשות שימוש בסמכותן על פי סעיפים שונים בחוק החברות, התשנ"ט-1999, בפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983 ובסמכויות נוספות המוקנות להן בחוק ובדין.

חוק זה יאפשר למדינה באמצעות שר החינוך לחזק את הפיקוח על השימוש בכספי ציבור בספרייה הלאומית ולהיות שותפה במינוי הדירקטורים באופן שישרת בצורה מיטבית את הציבור, ישמור על נכסיה ועל תקציבה של הספרייה, יבטיח מינויים מתאימים בספרייה ויחזק את אמון הציבור בה, כך שתשמש דוגמה ומופת לשמירת ערכי המורשת והתרבות של עם ישראל.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ' באדר התשפ"ג (13.03.2023)